Dosarul nr. 21r-187/23 Judecătoria *****, sediul Ciocana
1-22008603-02-21r-18012023 Judecător: Serghei Papuha

D E C I Z I E

03 februarie 2025 mun. *****

Colegiul penal al Curţii de apel Centru, în componenţa:
Preşedinte de şedinţă, judecător Alexandru Spoială
Judecătorii Igor Chiroșca și Denis Băbălău

A examinat în ședință de judecată, în lipsa părților, recursul directorului Penitenciarului nr. 13 ***** comisar principal de justiție, Andrei Saracuța declarat împotriva încheierii Judecătoriei *****, sediul Ciocana din 12.12.2022.

Procedura de citare executată.
Colegiul penal al Curții de apel Centru, asupra recursului, -

C O N S T A T Ă:

La data de 20.01.2022, condamnatul Victor Botnari a înaintat judecătorului de instrucție o plângere împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Prin încheierea Judecătoriei *****, sediul Ciocana din 12.12.2022 s-a admis parțial plângerea depusă de condamnatul Botnari Victor.

S-a constatat deținerea lui Botnari Victor în condiții contrare art. 3 CEDO în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 13 mun. *****, în total fiind deținut pentru o perioadă de 251 (două sute cincizeci și una) zile.

S-a dispus încasarea din bugetul de stat în favoarea lui Victor Botnari, pentru 251 zile de detenție în condiții contrare art. 3 CEDO câte o unitate convențională pentru fiecare zi de detenție, adică suma totală de 12550 (douăsprezece mii cinci sute cincizeci) lei.

Nefiind de acord cu încheierea în cauză, directorul Penitenciarului nr. 13 ***** comisar principal de justiție, Andrei Saracuța, a declarat recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a încheierii Judecătoriei *****, sediul Ciocana din 12.12.2022, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Botnari Victor ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului, s-a invocat faptul că deținutului Botnari Victor i-au fost acordate minimul de condiţii pentru executarea detenţiei în Penitenciarul nr. 13-*****, iar instanţa de judecată, la evaluarea condiţiilor de detenţie, urma să ţină cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioada în care a fost deţinut în condițiile contestate.

Consideră că Botnari Victor pe perioada deținerii în Penitenciarul nr.13 *****, nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant.

Colegiul penal, ținând cont de faptul că, speța deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin.1, 2 Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

Examinând motivele recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal consideră justificată respingerea acestuia, cu menținerea încheierii instanței de fond pentru considerentele care urmează a fi expuse mai jos.

Conform prevederilor art. 449 alin. 1 lit. a) Cod procedură penală, judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

Conform art. 448 alin.1 Cod procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Conform art. 441 alin. 2 Cod procedură penală, instanța de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute în art.444 Cod procedură penală, însă ea este obligată ca, în afara temeiurilor invocate și cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele, dar fără a agrava situația părții în favoarea căreia s-a declarat recurs.

Reieșind din materialele cauzei, Colegiul penal reține că, prin sentinţa Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 03.03.2020, Victor Botnari, a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin.2 lit. d) Cod penal, iar conform art. 84 și art. 87 alin.1 Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă sub formă de 2 ani 7 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Începutul executării pedepsei închisorii, potrivit raportului prezentat de Penitenciarul nr. 13 *****, a început la 17.06.2020, sfârșitul executării pedepsei 16.01.2023.

Potrivit încheierii Judecătoriei *****, sediul Ciocana din 08.09.2021, s-a constatat faptul că, condamnatul Botnari Victor, a fost deținut în perioada de timp din 24.06.2020 – 18.06.2021, în Penitenciarul nr. 13 în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În condițiile art. 473[4] alin.4 Cod de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Botnari Victor, cu 105 (una sută cinci) zile, pentru perioada de 359 zile în care condamnatul s-a aflat în detenție, în calitate de condamnat, cu calcularea a 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție. În privința perioadei rămase de 9 (nouă) zile, cu titlu de despăgubire, s-a acordat condamnatului Botnari Victor, suma de bani în mărime de 450 (patru sute cincizeci) lei, și anume una unitate convențională, pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al R.M.

La 25.02.2022, condamnatul Botnari Victor a fost eliberat din detenție din Penitenciarul nr. 13 mun. *****, ca urmare a executării efective și integrală a pedepsei.

Potrivit Raportului prezentat de către Directorul-adjunct al Penitenciarului nr. 13 mun. *****, comisar principal de justiție, Andrei Saracuța, s-a constatat că, Botnari Victor s-a deținut în Penitenciarul nr. 13 mun. ***** pe perioada de timp 19.06.2021 – 25.02.2022.

Potrivit prevederilor art.385 alin.5 Cod de procedură penală în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Prevederile art.473[2] alin.2-2[5] şi 5, art.473[3] alin.3 şi art.473[4] alin.1–5[1] se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condiţiilor de detenţie.

Potrivit prevederilor art. 473[2] alin. 3 Cod de procedură penală, condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Conform prevederilor art.473[4] alin. 4 Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Colegiul penal reține ca fiind întemeiată concluzia instanței de fond asupra solicitărilor condamnatului Botnari Victor ce vizează condițiile inumane și degradante, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale de detenție în Penitenciarul nr. 13 – *****,

pentru perioada de 251 zile, constatând că, cererea întrunește condițiile prevăzute de art. 473^2 – 473^4 Codul de procedură penală.

Contrar criticilor șefului Penitenciarului nr. 13 mun.*****, Colegiul penal reține că, prima instanță corect a stabilit că, condamnatul Chihai Andrei s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 13 *****, pe o perioadă cumulativă de 251 (două sute cincizeci și unua) zile, dispunând corect reducerea pedepsei definitive în privința ultimului, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, prin aplicarea prevederilor art.474 alin.4 Cod de procedură penală, urmând să beneficieze de câte o unitate convențională pentru fiecare zi de detenție, adică suma de 12550 (douăsprezece mii cinci sute cincizeci), pentru perioada de aflare în condiții precare.

Or, potrivit raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare nr. 13 mun.*****, judecătorul de instrucție întemeiat a precizat că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în penitenciarele vizate, pe perioada de 251 zile, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi a atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în instituțiile penitenciare enunțate.

Instanța de recurs respinge argumentul recurentului privind netemeinicia plângerii condamnatului împotriva condițiilor precare de detenție și reține în acest sens, că în raportul prezentat de instituția penitenciară se indică că, lui Botnari Victor, i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției, însă, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe. Or, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revenea reprezentantului administrației instituției penitenciare.

Astfel, din perspectiva unei analize retrospective a situației, odată ce, în rezultatul multiplelor vizite de monitorizare a condițiilor de detenție în penitenciarele din Republica Moldova, atât din partea Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau pedepselor Inumane sau Degradante al Consiliului Europei (CPT), dar și din partea Consiliului pentru Prevenirea Torturii (investit, la nivel național, cu atribuții privind asigurarea protecției persoanelor împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante), de fiecare dată în rapoartele adoptate s-au constatat abateri de la standardele internaționale în materia condițiilor de detenție, soldate cu emiterea recomandărilor de rigoare adresate autorităților competente pentru fiecare instituție penitenciară în parte, Colegiul penal constată cu vehemență că, în materia asigurării unor condiții decente de detenție, autoritățile naționale nu asigură un nivel minim garantat pentru deținuți. Din acest considerent, deoarece condițiile de detenție precare în penitenciarele din Republica

Moldova au un caracter sistemic, iar la moment nu există nici un act oficial ce ar confirma remedierea tuturor condițiilor de detenție precare stabilite anterior, totodată ținând cont de faptul că eforturile autorităților naționale se rezumă doar la îmbunătățirea stărilor de fapt din penitenciare constatate în rapoartele anterioare, însă fără eradicarea problemei condițiilor de detenție precare în esență, Colegiul penal ajunge la concluzia că detenția persoanelor în penitenciarele din Republica Moldova atinge nivelul minim de ingerință conform art. 3 CtEDO, ceea ce impune aplicarea obligatorie a mecanismului național compensatoriu, iar alegațiile administrațiilor penitenciarelor, inclusiv cele din prezentul recurs, sunt inabordabile.

Instanța de recurs consideră că, reducerea stabilită a fost una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe. În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

Pentru motivele expuse, Colegiul Penal va respinge recursul directorului al Penitenciarului nr. 13 ***** comisar principal de justiție, Andrei Saracuța împotriva încheierii Judecătoriei *****, sediul Ciocana din 12.12.2022, ca fiind nefondat, reținând în acest sens că încheierea recurată este una legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a încheierii nu au fost reținute.

În conformitate cu prevederile art. 469 – 471, art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru, -

D E C I D E:

Respinge ca nefondat recursul directorului al Penitenciarului nr. 13 ***** comisar principal de justiție, Andrei Saracuța și menține fără modificări încheierea Judecătoriei *****, sediul Ciocana din 12.12.2022.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței Alexandru Spoială

Judecători Igor Chiroșca

Denis Băbălău